

Recenzja osiągnięć naukowych doktora

Łukasza Zakonnika

**w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w
dyscyplinie ekonomia i finanse**

1. Zgodnie z art. 227 ust. 1 pkt. 1 lit. a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.) **Kandydat doktor nauk ekonomicznych Łukasz Zakonnik** przedstawił do oceny we wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego materiały o charakterze formalnym i merytorycznym, których analizę i ocenę formalną (w postaci akceptacji lub braku akceptacji) oraz merytoryczną (pogłębioną) przedstawia niniejsza recenzja.

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe

Doktor nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii – Łódź, 2009 rok
(specjalność informatyka ekonomiczna).

Stopień naukowy doktora uzyskał na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Mikropłatności jako czynnik rozwoju handlu elektronicznego”, napisanej pod kierunkiem naukowym Prof. dr. hab. Mariana Niedźwiedzińskiego. Recenzentami pracy byli: Prof. dr hab. Andrzej Gospodarowicz (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu) oraz dr hab. Monika Marcinkowska, prof. Uniwersytetu Łódzkiego. Nr dyplomu 4226, data 25.05.2009.

Brak zastrzeżeń

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

01.10.2018 – 31.12.2022 Uniwersytet Medyczny w Łodzi. Umowa cywilno-prawna związana z udziałem w projekcie UE - promotorstwo pomocnicze doktoratu.

01.10.2005 – obecnie Katedra Informatyki Ekonomicznej i Medycznej, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki. Asystent (2005) a następnie adiunkt (od 2009). W latach 2009-2011 kierownik Pracowni Informatyki.

01.10.2005 – 31.07.2008 Społeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi. Wykładowca zatrudniany w okresie poszczególnych semestrów w ramach umowy cywilno-prawnej.

08.10.2001 – obecnie Sekcja ds. Informatyki, Wydział Zarządzania, Uniwersytet Łódzki (przed zmianami w strukturze wydziału - Pracownia Zastosowań Informatyki). Początkowo jako pomoc techniczna, następnie technik a obecnie jako informatyk w grupie pracowników naukowo-technicznych.

Ocena pozytywna

4. Recenzja osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.)

Habilitant przedstawia do oceny monografię pt. *Zachowania konsumentów a kształtowanie się ceny dóbr używanych na rynku elektronicznym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2019, s. 249 oraz autorstwo lub współautorstwo 46 prac napisanych po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych na łączną sumę punktów ministerialnych 1141. Łączny **Impact Factor** wszystkich publikacji gdzie był autorem (lub współautorem) wynosi **14,4**. Natomiast **CiteScore** odczytany z bazy Scopus wynosi **22,5**. Liczba **cytowań** według Google Scholar wynosi **150 (102)**, według Scopus **44 (39)**, według WoS **34**. **Indeks Hirscha** według Google Scholar wynosi **5 (3)**, według Scopus **2 (2)**, według WoS **1**.

Liczba publikacji i suma punktów stanowią najmocniejszy argument na rzecz ubiegania się przez Kandydata o stopień doktora habilitowanego. Syntezą tych publikacji, ich podstawą metodologiczną i teoretyczną jest monografia *Zachowania...*. W recenzji trzeba więc najpierw przede wszystkim się skupić na tej publikacji.

Monografia *Zachowania* ma kilka wielkich zalet, ale też i kilka wielkich wad. Do zalet należy niewątpliwie zaliczyć wielką pasję badawczą Habilitanta, bardzo dobre łączenie przez niego metod badawczych: informatyki, statystyki, marketingu, teorii ekonomii oraz identyfikację bardzo ważnego problemu w teorii ekonomii oraz marketingu jakim jest handel

internetowy dobrami używanymi i specyfika określania wartości tych dóbr, zarówno od strony teorii wartości, jak i od strony procesów doprowadzających do jej kształtowania się. Tutaj niewątpliwie Habilitant wykazał się ogromnym i nowoczesnym potencjałem badawczym oraz wykonał cenną dla nauk ekonomicznych pracę, przedstawił uzasadnione aspiracje ubiegania się o stopień doktora habilitowanego nauk ekonomicznych.

Monografia *Zachowania* pokazuje jednakże też poważne kontrowersje badań Habilitanta oraz wiele usterek edytorskich. Wśród tych ostatnich dostrzega się w monografii literówki, błędy gramatyczne, ale też poważniejszą brzydką manierę przedstawiania znanych przekazów literaturowych jako opracowania własne. Np. na s. 22 Habilitant przedstawia rysunek nr 1.1. jako opracowanie własne na podstawie prac A. Kuklińskiego, S. Lachowskiego i A. Łaskiewicza, tymczasem ani nie ma tam nic z opracowania własnego, ani wymienieni autorzy nie mają z tym rysunkiem nic wspólnego, jest to natomiast rysunek zamieszczony dużo wcześniej w tygodniku *The Economist* (20 lutego 1999 roku) i to jako dość prosta współczesna modyfikacja tzw. długich cykli koniunkturalnych N. Kondratiewa, z jego pracy z 1928 roku. Te „drobne” zastrzeżenia mają niestety też odzwierciedlenie w poważniejszych kontrowersjach prac Habilitanta.

Habilitant w swoich ważnych badaniach nie dotarł do podstawowych badań z teorii ekonomii – z wielką szkoda, ponieważ wówczas jego wysiłek badawczy mógłby dać znacznie większe efekty. Habilitant np. w ogóle nie zwrócił uwagi na pracę G. A. Akerlofa *The Market for „Lemon” – Qualitative Uncertainty and the Market Mechanism*, *Quarterly Journal of Economics*, 1970, vol. 84, która dla rynków używanych produktów jest współcześnie absolutną biblią – pokazującą jak można fundamentalne wnioski dla nauk ekonomicznych wyciągać z analizy takich rynków. Akerlof pokazuje że na rynku używanych samochodów występuje silna asymetria informacji pomiędzy nabywcą a sprzedawcą, która tego ostatniego zachęca do *moral hazard*, *adverse selection*, *hiddens actions*, *opportunism* itp. co zapoczątkowało całą serię bardzo ważnych prac i nagród im. Nobla dla kilkunastu ekonomistów, w tym samego Akerlofa. Niezwykle płodnym było wykazanie, że poza rynkiem używanych samochodów „sprzedawane” są bardzo dobre samochody tzw. *plum* w odróżnieniu od gratów - *lemon*, które są chętnie wpychane na rynek przez sprzedawców. Wnioski z tej analizy rozciągnięto na wiele kluczowych rynków w gospodarce jak np. kredytów czy ubezpieczeń. Habilitant taką szansę w swojej pracy wyraźnie zmarnował, a rysowała się ona ewidentnie przy bardzo dobrym zbiorze danych, profesjonalnie przez niego zidentyfikowanych i uporządkowanych.

Analiza sposobów działania rynków elektronicznych, widziana nawet na przykładzie dóbr używanych, *vide* Akerlof, może być bardzo cenna dla analizy funkcjonowania gospodarek przyszłości. Chodzi tutaj o zjawisko *tâtonnement* czyli sposób dochodzenia do równowagi na rynku, rzeczywiście znowu bardzo ciekawy badawczo na rynku elektronicznym, ponieważ podręcznikowe kształtowanie się ceny przez przecięcie się krzywych popytu i podaży jest bardzo silnym uproszczeniem. Tutaj jednakże znów należało się sięgnąć do wielkiej teorii ekonomii - Leona Walrasa i jego kontynuatorów poszukujących tzw. punktów stałych np. Brouwera, wykorzystujących dynamiczne programowanie optymalizacyjne itp. Wykorzystujących też techniki aukcji i analizę ich efektywności, do których to aukcji Habilitant stara się nawiązywać, ale znów poza wielkimi pracami teoretycznymi, np. noblistów P. Milgroma czy R. Wilsona. Podjęcie dyskursu przez Habilitanta z tymi pracami ogromnie podniosłoby rangę jego badań oraz skierowałoby go na znacznie bardziej efektywne implikacje teoretyczne i praktyczne (nawet marketingowe).

Trzeba jednak docenić wkład Habilitanta do odpowiedzi na pytanie: czy i w jakim stopniu doświadczenie kupującego odgrywa rolę w przeszacowywaniu ceny końcowej na aukcjach internetowych (tzw. klątwa zwycięzcy, ang. *winner's curse* badana przez Milgroma). W badaniach, w ramach badania eksperckiego, zdefiniowano jak rozumiane jest doświadczenie kupującego i określono 6 założeń. Weryfikacja założeń w 3 przypadkach wykazała – zgodnie z intuicją - że ofiarami klątwy zwycięzcy są osoby z mniejszym doświadczeniem. Tylko w jednym przypadku sytuacja była odwrotna - podyktowana faktem wykorzystania programów które automatycznie, w imieniu użytkownika, składają ofertę w ostatnim możliwym momencie trwania aukcji. Dwa przypadki nie dawały podstaw do jednoznacznej oceny. W badaniach zasugerowano możliwość zarządzania ryzykiem zawierania niekorzystnej transakcji.

Kolejnym kontrowersyjnym wątkiem badawczym Habilitanta jest relacja wartości do ceny. Habilitant oznajmia, że jego celem jest pokazanie modelu kształtowania się cen na elektronicznym rynku dóbr używanych, niekiedy dodając modelu kształtowania się wartości, chociaż w przypadku używania pojęcia wartości sam dostrzega pojawiające się wątpliwości – co dobrze świadczy o jego pasji badawczej. Nie mniej jednak trzeba pamiętać, że problem cena a wartość, to znów ogromna część teorii ekonomii, może nawet ogon węża ekonomii. W wielkiej teorii ekonomii wyróżniono bardzo wiele teorii wartości i wyjaśniono ich związki z kształtowaniem się cen na rynku - osobiście posługuję się w swoich badaniach dziesięcioma teoriami wartości. Habilitant próbuje do dwóch lub może nawet trzech z nich też nawiązywać, chociaż znów bez głębszej refleksji poznawczej. Wspomina o teorii użyteczności C. Mengera

i Vilfredo Pareto czy lapidarnie w jednej z komórek tabelkowych (skądinąd cennych elementów pracy Habilitanta) o teorii popytu i podaży A. Marshalla. Są to jednakże znów „opracowania własne” na podstawie innych prac, typu *second hand*, nie zawsze dobrze odzwierciedlających oryginalność koncepcji. Np. konia z rzędem temu kto zrozumie tabelę 2.2. na stronie 66, dotyczącą rzeczywiście wielkiej teorii ekonomii, ale przedstawionej przez kogoś innego, u którego Habilitant zapożycza tę tabelę. Pomijając już literówkę – nie Vol. Pareto tylko już Vil. Pareto, to np. teoria preferencji i wyboru oraz teoria krzywych obojętności są tym samym, co wiadomo z historii myśli ekonomicznej, ale być może przez tak zagmatwaną prezentację staje się teraz czymś innym.

Większe zagłębienie się w teorię wartości mogłoby przynieść wiele korzyści poznawczych Habilitantowi w jego głównych zadaniach badawczych. Zidentyfikowane bowiem przez Habilitanta zmienne objaśniające kształtowanie się cen w e-commerce dobrami używanymi takie jak np. ilość licytowań, zlogarytmowana cena na 24h przed licytacją, ilość osób licytujących, dzień licytowania itp. mieszczą się w ramach teorii wartości, którą przedstawia tzw. *attention economics* (M. Goldhaber), pokazująca, że współczesne wartości, np. wartości firm typu GAFAM czy BATX, wyceniane są na podstawie zasięgu i intensywności kontroli przez nie uwagi konsumentów.

Z kolei słuszne odrzucenie przez Habilitanta teorii wartości wynikających z kosztów (teoria wartości wynikająca z nakładów pracy, z nakładów wszystkich czynników wytwórczych itp.) dla analizy cen dóbr używanych nie powinno prowadzić jednak do pomijania roli dóbr używanych w kreowaniu aktywów gospodarstw domowych i w kreowaniu trwałego rozwoju.

Trzeba więc odnotować ze zdumieniem, że w tej obfitej aktywności badawczej i publikacyjnej Habilitanta brakuje refleksji teoretycznej nad rolą dóbr używanych w trwałym rozwoju. Zmiana znaczenia dóbr używanych w zachowaniach konsumentów to jedno z najpoważniejszych wyzwań światowej ekonomii, np. w perspektywie spadku zatrudnienia i PKB gdy konsumenci będą rezygnować z sięgania po nowe dobra, których produkcja jest szkodliwa dla środowiska naturalnego, i zwiększą zainteresowanie dobrami używanymi oraz ich recyklingiem lub downcyklingiem, różnymi formami fast fashion, fast architecture, fast electronic itd. Zastanawia więc, że Habilitant pomija te refleksje. Oczywiście i bez tego Habilitant bardzo pozytywnie się „plasuje” w badaniach nowej ekonomii, w której dobra używane nabierają wielkiej nobilitacji, co niewątpliwie czyni jego wniosek habilitacyjny bardzo uzasadnionym.

Obok analiz wpływu zachowań konsumentów na funkcjonowanie wybranych modeli e-biznesu, mających szerszy charakter teoretyczny, Habilitant opublikował wiele prac o

mniejszej wadze teoretycznej, ale na pewno cennych metodycznie i mających duże znaczenie w wielu marketingowych i praktycznych badaniach, np. dotyczące rozwoju nowoczesnych klas płatności oraz ich akceptacji przez użytkowników, wykorzystania informatyki ekonomicznej w medycynie, podejmowania ryzyka w wybranych aspektach finansowych czy chmury obliczeniowej i zapewnienia jej bezpieczeństwa.

Na bardzo pozytywną ocenę zasługuje aktywność konferencyjna Habilitanta. Po uzyskaniu stopnia doktora wziął on aktywny udział (z referatami) w 25 konferencjach, w tym 9 zagranicznych. Również na pozytywną uwagę zasługuje uczestnictwo w jednym międzynarodowym programie badawczym, chociaż uczestnictwo tylko w jednym programie krajowym jest niestety zbyt skromne.

Ogólna ocena osiągnięć merytorycznych: POZYTYWNA

5. Aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni, w szczególności zagranicznej

Działalność związana z Uniwersytetem Medycznym w Łodzi

Działalność związana z Uniwersytetem w Mariborze w Słowenii

Działalność związana z Uniwersytetem Ekonomicznym we Wrocławiu

Ocena pozytywna

6. Osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne oraz popularyzujące naukę

Promotor 66 obronionych prac licencjackich i magisterskich (9 magisterskich) – trzy prace magisterskie posłużyły jako podstawa do opublikowania artykułów naukowych.

Promotor pomocniczy w rozprawie doktorskiej mgr. Milana Popovica pt. „Ograniczenia ryzyka operacyjnego w transakcjach faktoringowych przy użyciu technologii informatycznych”, obronionej na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego dnia 28.04.2017.

Promotor pomocniczy w rozprawie doktorskiej lek. Małgorzaty Timler pt. „Opracowanie modelu dobrej praktyki diagnostyczno-terapeutycznej celowanej na pacjentów podstawowej opieki zdrowotnej – nosicieli enterobacteriaceae wytwarzających karbapenemazy”, obronionej na Uniwersytecie Medycznym w Łodzi dnia 21.11.2022.

Ocena pozytywna

7. Inne aktywności

Wybór na członka Rady Wydziału (w kadencji 2004-2008) a także powierzenie mu funkcji kierownika Pracowni Informatyki (2009-2011) w okresie powstawania Centrum Informatyczno-Ekonometrycznego

Ocena skromnie pozytywna

Konkluzja:

Kandydat Dr Łukasz Zakonnik zgodnie art. 221 ust. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm) przedstawił osiągnięcia naukowe spełniające wymagania osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 wymienionej ustawy. Wśród wskazanych do oceny osiągnięć naukowych znajduje się bowiem :

b) cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, a także artykuły naukowe opublikowane w czasopismach naukowych lub recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, ujętych w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b tej ustawy, przed dniem ogłoszenia tego wykazu lub opublikowane przed dniem 1 stycznia 2019 r. - w czasopismach naukowych, które były ujęte w części A albo C wykazu czasopism naukowych ustalonego na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 44 ust. 2 ustawy uchylanej w art. 169 pkt 4 i ogłoszonego komunikatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 stycznia 2017 r. albo były ujęte w części B tego wykazu, i artykułom naukowym w nich opublikowanym przyznanych było co najmniej 10 punktów.

Przedstawił też **(a) monografię pt. Zachowania konsumentów a kształtowanie się ceny dóbr używanych na rynku elektronicznym, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2019, s. 249**, którą była przedmiotem pogłębionej oceny w niniejszej recenzji.

Osiągnięcia naukowe i dydaktyczne doktora Łukasza Zakonnika pozwalają na sformułowanie pozytywnej opinii dotyczącej ubiegania się Kandydata o stopień doktora habilitowanego nauk ekonomicznych.

Habilitant wykazuje się wielką pasją badawczą, bardzo dobrym łączeniem metod badawczych: informatyki, statystyki, marketingu, teorii ekonomii oraz identyfikuje bardzo ważny problem w teorii ekonomii oraz marketingu jakim jest handel internetowy dobrami używanymi i specyfika określania wartości tych dóbr, zarówno od strony teorii wartości, jak i od strony procesów doprowadzających do jej kształtowania się.

